

**ІІІ ЕТАП ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ОЛІМПІАДИ ШКОЛЯРІВ З БІОЛОГІЇ
2020**

Теоретичний тур :: 10-11 клас

Тест А

Уважно прочитайте наступні запитання. Подумайте, який з запропонованих варіантів відповідей є правильним. У завданнях цієї групи з чотирьох варіантів відповідей вірним є тільки один.

Закресліть потрібні літери у бланку для відповідей.

Бажаємо успіху!

- 1. В однодольних рослин на більш пізніх етапах розвитку ендодерми кореня потовщення оболонок більшості її клітин набуває підковоподібної форми. Окремі клітини ендодерми, які не мають таких потовщень, залишаються живими і називаються ...**

  - a) моторними
  - b) пропускними
  - c) пухерцевими
  - d) плямами Каспари
- 2. У результаті мейозу в організмі мохів утворюються ...**

  - a) всі клітини гаметофіту
  - b) всі клітини спорофіту
  - c) гамети
  - d) спори
- 3.**
- Заросток щитника чоловічого представлений зеленою рослиною ...**

  - a) з архегоніями, антеридіями і додатковими коренями
  - b) з архегоніями, антеридіями і ризоїдами
  - c) зі спорангіями і ризоїдами
  - d) зі спорангіями і додатковими коренями
- 4. Скоротливі вакуолі прісноводної інфузорії стилоніхії виводять у зовнішнє середовище рідину, яка по відношенню до цитоплазми клітини ...**

  - a) гіпертонічна
  - b) гіпотонічна
- 5. По мірі росту чохлика, який захищає верхівку кореня, його поверхневі клітини злущуються. При цьому:**

  - a) товщина чохлика з часом значно зменшується
  - b) товщина чохлика збільшується завдяки зростанню частоти поділу його клітин
  - c) цілісність чохлика відновлюється завдяки поділу клітин апікальної меристеми
  - d) цілісність чохлика відновлюється завдяки поділу клітин паренхіми
- 6. Укажіть, за якою ознакою Актинії відрізняються від більшості інших коралових поліпів**

  - a) відсутність жалких клітин
  - b) зовнішній вапняковий скелет
  - c) поодинокий спосіб життя
  - d) колоніальний спосіб життя
- 7. Поїдання великої упаковки дуже солоних чипсів ...**

  - a) призводить до набряку тканин
  - b) призводить до зневоднення тканин
  - c) не впливає на тканини, оскільки сіль рівномірно розподіляється по крові і тканинам
  - d) призводить до збільшення проникності капілярів для клітин
- 8. Високий вміст холестерину властивий для плазматичної мембрани клітин ...**

  - a) тварин
  - b) рослин
  - c) бактерій
  - d) грибів

- 9. Який параметр квітки неможливо визначити на основі її діаграми?**
- а) кількість елементів оцвітини
  - б) розташування та особливості елементів оцвітини
  - в) положення зав'язі
  - г) кількість тичинок
- 10. Який шар стінки серця утворює клапани?**
- а) міокард
  - б) епікард
  - в) ендокард
  - г) перікард
- 11. У помідорів пурпурне забарвлення стебла (А) домінує над зеленим (а), розсічене листя (В) - над цільнокраїм (б). Укажіть генотип гомозиготної рослини із пурпурним стеблом і цільнокраїм листям.**
- а) AAbb
  - б) AaBb
  - в) aaBB
  - г) AAbb
- 12. Серед усіх членистоногих лише в павукоподібних зустрічаються кінцівки ...**
- а) антенули
  - б) хеліцери
  - в) мандибули
  - г) ногощелепи
- 13. Дитина має групу крові А Rh(+). Які групи крові неможливі для її біологічних батьків (за умови відсутності мутацій)?**
- а) ♀ AB Rh(-) і ♂A Rh(+)
  - б) ♀ A Rh(-) і ♂A Rh(-)
  - в) ♀ A Rh(+) і ♂B Rh(+)
  - г) ♀ AB Rh(+) і ♂A Rh(-)
- 14. Який з нижчезазначених процесів є складовою як процесу дихання так і бродіння?**
- а) гліколіз
  - б) гліоксилатний цикл
  - в) цикл трикарбонових кислот
  - г) цикл Кальвіна
- 15. Укажіть механізм виділення медіатора у синапсі.**
- а) фагоцитоз
  - б) піноцитоз
  - в) екзоцитоз
  - г) ендоцитоз
- 16. Укажіть елемент клітинної будови, який є спільним у грибів і рослин, але не у грибів і тварин.**
- а) пластиди
  - б) мітохондрії
  - в) ядро
  - г) клітинна стінка
- 17. Структура, по якій передається більша частина інформації між двома півкулями головного мозку, називається ...**
- а) варолієв міст
  - б) гіпофіз
  - в) мозолисте тіло
  - г) пірамідні шляхи
- 18. Яка сполука є кінцевим продуктом гліколізу?**
- а) вуглекислий газ
  - б) лактат
  - в) піруват
  - г) аденозинтрифосфат
- 19. Полімерна дія генів спостерігається при успадкуванні ...**
- а) чорного і рудого забарвлення у кішок
  - б) білого, рожевого і червоного забарвлення у квіток нічної красуні
  - в) білого, коричневого і чорного забарвлення у пуделів
  - г) кольору шкіри у людини
- 20. Генетичний код складається з кодонів, які кодують всі 20 амінокислот, і ...**
- а) 1 стоп-кодона
  - б) 2 стоп-кодонів
  - в) 3 стоп-кодонів
  - г) 4 стоп-кодонів

Тест Б

Уважно прочитайте наступні запитання. Подумайте, які з запропонованих варіантів відповідей є правильними. У завданнях цієї групи з п'яти варіантів відповідей вірними можуть бути від одного до п'яти. Закресліть потрібні літери у бланку для відповідей.
Бажаємо успіху!

1. Бактерії утворюють капсули для ...

- a) захисту від кисню
- б) захисту від фагоцитуючих клітин
- в) збереження температури
- г) утримання вологи
- д) утворення клітинних стінок

2. До складу «кефірних зерен» входять ...

- a) молочнокислі бактерії
- б) метаногенні бактерії
- в) оцтовокислі бактерії
- г) пропіоновокислі бактерії
- д) дріжджі

3. Які зі структур є обов'язковими для бактеріальних клітин?

- a) джгутики
- б) фімбрії
- в) капсула
- г) клітинна стінка
- д) цитоплазматична мембра

4. Що з наведеного нижче може бути наявним як в клітинах прокаріотів, так і в клітинах еукаріотів?

- a) рибосоми
- б) АТФ
- в) ДНК-полімераза
- г) мітохондрії
- д) інtronи

5. Особливостями покритонасінних рослин є:

- a) необмежений ріст
- б) здатність до фотосинтезу
- в) не потребують кисню для дихання
- г) випаровують листками води більше, ніж її надходить з кореневої системи
- д) усі листки мають виключно зелений колір

6. Діатомові водорості:

- a) оточені панцирем, що містить кремнезем
- б) містять хлорофіли *a* і *c*
- в) містять хлорофіли *a* і *b*
- г) як продукт асиміляції використовують вуглевод парамілон
- д) як продукт асиміляції часто використовують олію

7. Де на пагоні можна побачити листковий рубець?

- a) на тому місці, де жилка була ушкоджена
- б) на тому місці, де листкова пластинка приростає до черешка
- в) на зимуючих пагонах під вузлами
- г) під бруньками
- д) на тому місці, де в літку до стебла кріпився листок, який опав восени

8. Як рослина може реагувати на зміну інтенсивності освітлення?

- a) зміною забарвлення листків
- б) рухами органів
- в) переміщенням хлоропластів у клітинах
- г) рухами судин
- д) рухами клітин - замикачів

9. До складу клітинної стінки рослин можуть входити наступні компоненти

- a) крохмаль
- б) лігнін
- в) глюкоза
- г) целюлоза
- д) пектинові речовини

10. Які з наведених мікроорганізмів забарвлюються за Грамом позитивно у синьо-фіолетовий колір?

- a) пневмококи
- б) спретококи
- в) стафілококи
- г) мікоплазми
- д) кандіди

- 11. Розвинута дихальна система є притаманною представникам таких груп тварин:**
- a) Губки
  - b) Кишковопорожнинні
  - c) Молюски
  - d) Плоскі черви
  - d) Членистоногі
- 12. У виконанні яких функцій бере участь пір'я птахів?**
- a) термоізоляція
  - b) політ
  - c) збільшення площі поверхні тіла
  - d) захист від вогню
  - d) приваблення особин протилежної статі
- 13. Укажіть риси будови тіла притаманні кільчастим червам**
- a) первинна порожнина тіла
  - b) вторинна порожнина тіла
  - c) сегментованість тіла
  - d) наявність двокамерного серця
  - d) черевний нервовий ланцюг
- 14. Укажіть, які з перелічених ознак є спільними для рептилій і амфібій.**
- a) наявність середнього вуха
  - b) зроговілі покриви
  - b) шийний віddіл хребта складається з двох хребців
  - g) пояс передніх кінцівок представлений лопаткою, ключицею та коракоїдом
  - d) наявність бічної лінії
- 15. До якої систематичної групи може належати тварина з такими ознаками: почленовані кінцівки, змішана порожнина тіла, функцію виділення виконують мальпігієві судини, черевце сегментовано, трахейна дихальна система**
- a) вищі раки
  - b) комахи
  - v) косарики
  - g) скорпіони
  - d) двопарноногі
- 16. Малюк бобра, який вирощувався в ізоляції (не мав спілкування з іншими представниками свого виду), здатний правильно побудувати «хатку». Це говорить про те, що ...**
- a) це приклад пошукової активності
  - b) це приклад рефлексу
  - v) це приклад імпринтингу
  - g) це генетично-детермінована поведінка
  - d) ця здатність, напевно, мало пов'язана із навчанням
- 17. Ієрархічні відносини між тваринами встановлюються як результат ...**
- a) загрозливих демонстрацій
  - b) заспокійливих демонстрацій
  - v) прямих зіткнень (бійок)
  - g) кінописсу
  - d) імпринтингу
- 18. Які із наведених ознак властиві виключно представникам класу Ссавці (у порівнянні із іншими Хордовими)?**
- a) наявність потових залоз
  - b) остаточним продуктом білкового обміну є сечовина
  - v) здатність до кольорового зору
  - g) наявність слінних залоз
  - d) наявність зовнішнього вуха
- 19. Активну ехолокацію використовують**
- a) кажани
  - b) деякі види сов
  - v) ластівки
  - g) дрімлюги
  - d) метелики совки
- 20. Редуцентами є:**
- a) лами
  - b) кенгуру
  - v) вусаті кити
  - g) пеніцил
  - d) дурман
- 21. Функціональний перерозподіл крові в організмі людини ...**
- a) забезпечується змінами тонусу артеріол
  - b) здійснюється за рахунок впливу на організм гравітації

- в) спостерігається лише під час фізичних та емоційних навантажень
г) забезпечує зменшення кровопостачання органів з низькою активністю
д) залежить від тонусу капілярів
- 22. Зростання концентрації іонів Na^+ в крові приводить до...**
- а) підвищення густини крові
  - б) зниження сечовиділення
  - в) активації центру спраги
  - г) зниження онкотичного тиску крові
  - д) підвищення гідростатичного тиску крові
- 23. Будова тіла людини має низку ознак сегментарного принципу організації. Виділіть із запропонованих варіантів органи, які мають сегментарну будову.**
- а) стовбур головного мозку
  - б) спинний мозок
  - в) серце
  - г) шлунок
  - д) сечовий міхур
- 24. До вищих центрів регуляції вегетативних функцій належать ...**
- а) кора півкуль мозку
  - б) довгастий мозок та міст
  - в) лімбічна система та гіпоталамус
  - г) середній мозок та таламус
  - д) базальні (підкіркові, основні) ядра
- 25. Процеси фільтрації в нефроні забезпечуються взаємодією таких тисків:**
- а) гідростатичний тиск в клубочкових капілярах
  - б) онкотичний тиск плазми крові
  - в) осмотичний тиск цукрози крові
  - г) гідростатичний тиск в просвіті капсули
  - д) атмосферний тиск.
- 26. Дія яких з перелічених речовин приводить до підвищення концентрації глукози в крові?**
- а) інсулін
  - б) глукагон
  - в) інтерферон
  - г) адреналін
  - д) пепсин
- 27. До факторів неспецифічного гуморального імунітету відносять**
- а) лізоцити слини
  - б) хлоридну кислоту шлункового соку
  - в) антитіла В-лімфоцитів
  - г) Т-лімфоцити
  - д) тканинні макрофаги
- 28. Перехід невеликих молекул з клітини в клітину забезпечують ...**
- а) щільні контакти
  - б) плазмодесми
  - в) нексуси
  - г) десмосоми
  - д) адгезивні пояси
- 29. Ліпосоми – це ...**
- а) ліпідні бішарові структури, що мають водний вміст
  - б) жирові включення у клітинах
  - в) фосфоліпідні везикули із включеними до них розчинами лікарських препаратів
  - г) ліпопротеїнові комплекси, які циркулюють у кров'яному руслі вищих хребетних
  - д) одномембрannі мікрочастки, які утворюються при диспергуванні у воді фосфоліпідів
- 30. Інтегральні мембрани білки беруть участь у ...**
- а) роботі Na^+/K^+ -насосу
  - б) транспорті сечовини
  - в) утворенні поверхневих рецепторів
  - г) транспорті глукози
  - д) утворенні натрієвого іонного каналу
- 31. Утворення АТФ у результаті реакції субстратного фосфорилювання відбувається під час таких процесів**
- а) гліколіз
  - б) β -окислення жирних кислот
  - в) реакції циклу Кребса
  - г) транспорт електронів у дихальному ланцюзі внутрішньої мембрани мітохондрій
  - д) гідроліз білків
- 32. Іонні канали в плазматичних мембрах еукаріотичних клітин можуть відкриватись внаслідок ...**

- a) зміни мембранного потенціалу
- б) деформації мембрани
- в) зміни pH
- г) зміни температури
- д)

33. За рахунок чого у еукаріот з одного гена можна отримати декілька мРНК-продуктів?

- a) перекривання генів
- б) перекривання генетичного коду
- в) альтернативного сплайсингу
- г) використання різних РНК-полімераз
- д) розрізання зрілої молекули РНК на дві.

34. Компонентами сплайсосоми є ...

- a) мРНК
- б) мала ядерна РНК
- в) тРНК
- г) білки
- д) мікроРНК

35. Збільшення розмірів та кількості ядерець може свідчити про ...

- a) підвищення білкового синтезу
- б) посилення секреторної активності
- в) підготовку клітини до поділу
- г) старіння клітини
- д) початок апоптозу

36. Спільними рисами мітохондрій та пероксисом є:

- a) наявність подвійної мембрани
- б) наявність власних білок-синтезуючих систем
- в) здатність здійснювати синтез АТФ
- г) здатність здійснювати окиснення жирних кислот

- д) здатність утворюватися від існуючих органел того ж типу

37. Відомо, що заміна одного нуклеотиду кодону не завжди приводить до заміни амінокислоти в білку. Це можливо, тому що

- a) генетичний код універсальний
- б) генетичний код вироджений
- в) генетичний код однозначний
- г) генетичний код неперервний
- д) всі амінокислоти кодуються одними і тими ж триплетами

38. Успадкування груп крові за системою АВО є прикладом

- a) повного домінування
- б) неповного домінування
- в) кодомінування
- г) комплементарності;
- д) полімерії;

39. Які з перелічених термінів відповідають типам взаємодії неалельних генів?

- a) комплементарність
- б) кодомінування
- в) епістаз
- г) полімерія
- д) неповне домінування.

40. Які можливі механізми виникнення анеуплоїдних клітин?

- a) ендроплікація ДНК
- б) недореплікація ДНК
- в) нерозходження гомологічних хромосом у першому поділі мейозу
- г) нерозходження гомологічних хромосом у другому поділі мейозу
- д) порушення формування веретена поділу

Тест В

Уважно прочитайте наступні завдання. Подумайте, які з наведених тверджень є правильними. У бланку для відповідей позначте правильні і неправильні твердження.
Бажаємо успіху!

- B1** Багато екзотичних фруктів (ананаси, манго, банани тощо), які до нашого ринку транспортуються протягом тривалого часу з Африки або Південної Америки, на плантаціях зривають ще недозрілими. У країнах-споживачах їх поміщають у герметичні камери і обробляють газуватим етиленом, після чого їх вже можна постачати у торгівельну мережу.

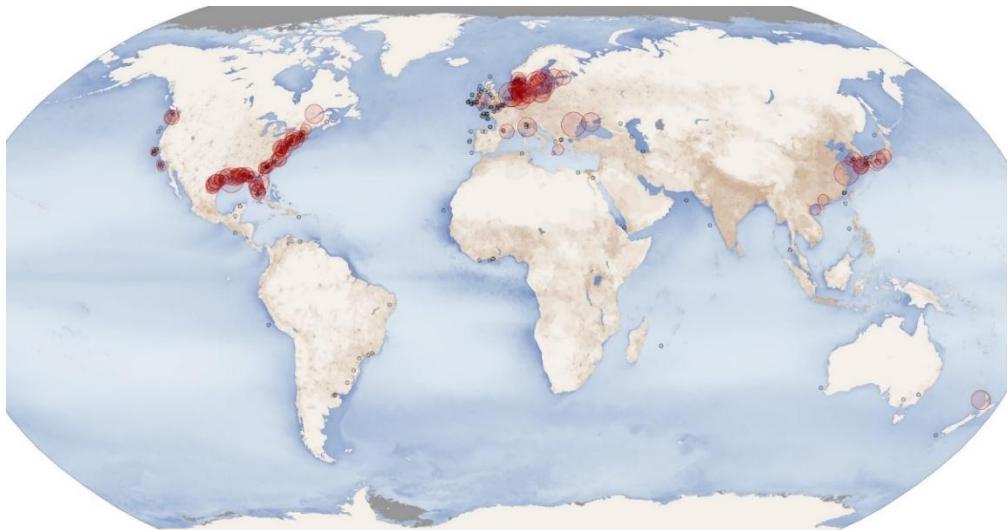
У бланку відповідей вкажіть чи є кожне з наведених нижче тверджень правильним або неправильним.

- a) Недозрілі фрукти під час транспортування дозрівають і вкриваються гнильними бактеріями, етилен потрібний для знищення шкідливих бактерій.
- б) Етилен є фітогормоном, у присутності якого у фруктах ініціюється процес дозрівання.
- в) Дозрілі фрукти швидко псуються, тому на великі відстані їх треба транспортувати тільки недозрілими.

- B2** У середині ХХ століття у людей та котів, які мешкали у затоці Мінамата, виявили симптоми невідомої хвороби: порушення рухів, виразності мови, послаблення зору та слуху і навіть параліч. Цю хворобу згодом назвали «хворобою Мінамата». Виявилось, що хвороба Мінамата пов'язана із компанією «Chisso», яка протягом тривалого часу викидала в затоку відходи, що містили солі важких елементів, зокрема Меркурію. Під дією мікроорганізмів у воді затоки йони Меркурію перетворювалися на гідрофобну речовину — диметилмеркурій $Hg(CH_3)_2$, що за хардовим ланцюгом потрапляла в організми інших тварин. Причому виявилось, що уміст диметилмеркурію у воді складав не більше 0,68 мг/л, в організмах різних риб — від 8 до 36 мг/кг, а в устрицях — до 85 мг/кг. Визначте правильність наведених нижче тверджень щодо хвороби Мінамата.

- a) На хворобу Мінамата захворювали в першу чергу ті, для кого основним джерелом харчування були морепродукти.
- б) В організмах рослиноїдних риб уміст диметилмеркурію вищий ніж в організмах хижих риб.
- в) Диметилмеркурій завдяки ліпофільноті уражає головним чином центральну нервову систему.

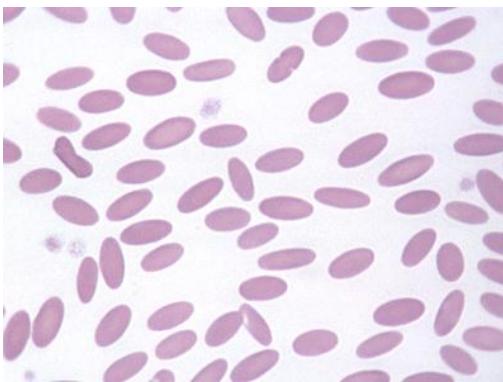
- B3** У деяких районах Світового океану (див. мапу) — у берегів Європи, Південної Америки і Японії, в Чорному морі й у берегів Корейського півострова — на глибині від 100 до 400 метрів виявлені так звані «мертві зони». Вода цих «мертвих зон» містить приблизно у десять тисяч разів менше кисню, ніж поверхневі шари води. Визначте правильність нижче наведених тверджень щодо утворення «мертвих зон».

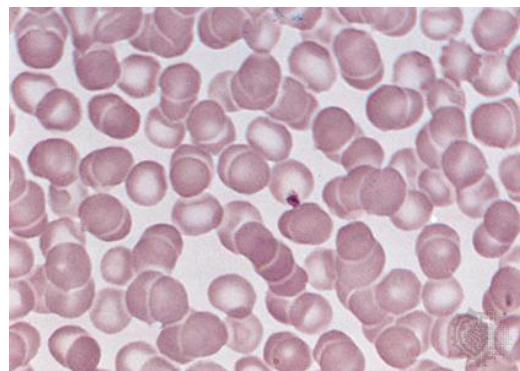
У бланку відповідей вкажіть чи є кожне з наведених нижче тверджень правильним або неправильним.

- a) «Мертві зони» утворюються в місцях активного випаровування води, що призводить до підвищення її солоності й зменшення концентрації кисню.
- b) «Мертві зони» утворюються внаслідок потрапляння у воду великих обсягів стічних вод з континентів, що містять відходи промисловості та зміті з ланів мінеральні добрива.
- c) «Мертві зони» утворюються в місцях, де не ведеться промисел риби, що призводить до надмірного поглинання морськими мешканцями розчиненого у воді кисню.
- B4** Вологий тропічний ліс — ліс екваторіального поясу й тропічних районів зі спекотним і вологим кліматом (від 25° пн. ш. до 30° пд. ш.). Середньомісячна температура в таких місцях трохи більше за 20°C , а коливання її протягом року не перевищує $3\text{-}5^{\circ}\text{C}$. Річна сума опадів складає 1800-2000 мм, хоча в окремих місцях сягає 5000-8000 мм і більше. При цьому протягом 7-8 місяців на рік кількість води, що потрапляє з опадами, удвічі перевищує кількість води, що випаровується з поверхні, а в інші місяці ці кількості майже однакові. Такий ліс характеризується величезним біорізноманіттям. Тут мешкає майже дві третини усіх видів тварин і рослин планети. Особливо велике різноманіття птахів і комах. Наземні види представлені великими тваринами — слони, тапіри, носороги, бегемоти, буйволи, тигри, ягуари, крокодили тощо. Вважається, що мільйон існуючих там видів тварин і рослин ще досі не описані. З огляду на представлена інформацію визначте правильність кожного наведеного нижче твердження.
- a) Біомаса тварин в них більша за біомасу рослин.
- b) Тварини цих лісів цілий рік ведуть переважно сутінковий і нічний спосіб життя.
- c) Ґрунти цих лісів червоні, червоно-жовті й жовті фералітні характеризуються малим вмістом гумусу й невеликою родючістю.
- B5** Верблюдів використовують як транспортний засіб у пустелі до сьогодення. Чому ж верблюди так добре пристосовані до дефіциту води? Одна з відповідей криється у будові еритроцитів верблюдів. На малюнку зображені еритроцити верблюда у порівнянні з подібними клітинами у людини (типова форма еритроцитів для більшості ссавців). Визначте правильність наведених нижче тверджень щодо форми еритроцитів і пристосованості організмів до дефіциту води.

Еритроцити верблюда

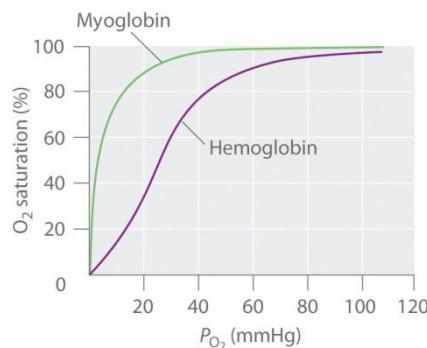
Еритроцити людини

У бланку відповідей вкажіть чи є кожне з наведених нижче тверджень правильним або неправильним.

- a) Овальні еритроцити займають менший об'єм крові, тоді плазми стає більше, а, значить, і більше води.
- b) Овальні еритроцити містять в собі більше води порівняно із еритроцитами інших ссавців.
- b) Завдяки овальній формі еритроцитів кров верблюдів зберігає текучість навіть за сильного згущення, оскільки овальні еритроцити краще проходять крізь вузькі капіляри.

- B6** У різних тканинах людського організму наявні різні білки, що зв'язують кисень: у м'язах — це міоглобін, у крові — гемоглобін. На рисунку показані графіки залежності насиченості киснем міоглобіну і гемоглобіну від парціального тиску кисню. Проаналізуйте графіки та визначте правильність наведених нижче тверджень.

У бланку відповідей вкажіть чи є кожне з наведених нижче тверджень правильним або неправильним.

- a) Спорідненість гемоглобіну до кисню менша за спорідненість міоглобіну.
- b) Насичення міоглобіну киснем на 90 % наступає за меншого парціального тиску кисню, ніж насичення гемоглобіну на 90 %.
- b) Гемоглобін за парціального тиску кисню в 20 мм рт. ст. насичений киснем на понад 50 %.

B7 Чи можуть комахи орієнтуватися у просторі? Звичайно, бджоли, оси, мурахи — скажете ви — у цих комах є домівка (вулик, гніздо, мурашник), й зорове сприйняття необхідне їм для того, аби можна було лишати цю домівку й без проблем туди повернутися. А дрозофіла? У неї немає домівки, її цілком вірогідно, що їй взагалі не так уже й важливо знати, де вона знаходитьться. Ось учені і провели дослід, аби з'ясувати, чи вміє дрозофіла орієнтуватися з допомогою зору. Дослідники використали в своїх експериментах нелюбов дрозофіл до спеки. Вони запустили мух в округле приміщення, що на усій його площині, за винятком одного прохолодного укриття, підтримувалася надто висока температура, некомфортна для дрозофіл. Стінки приміщення — екрані, на яких зображені регулярні смуги, що на різних ділянках мали різний напрямок. Дрозофіли мали запам'ятати розташування укриття за рисунком навколоїшніх стін, інших підказок у них немає. За кожного наступного досліду розташування укриття й рисунок стін одночасно здвигаються. При цьому вони не змінюють положення один відносно одного й рисунок стін лабіринту як і раніше може бути підказкою в пошуках укриття. На рисунку 1 показано схеми камер у дослідах 1, 2 і 10, а також траєкторії мух (внизу) в пошуках укриття. На рисунку 2 чорні лінії показують час, що був витрачений мухами для знаходження укриття (а) й шлях, для цього пророблений, (б) в абсолютній темряві у різних дослідах; сірими лініями — те ж саме, але за умови, що розташування укриття відносно екранів змінювалося несинхронно; червоними лініями показано результати експерименту, що був щойно описаний.

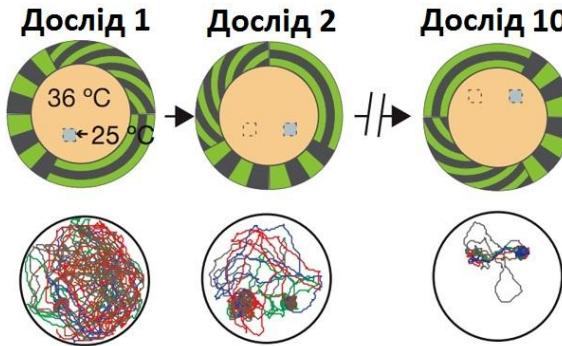

Рис. 1

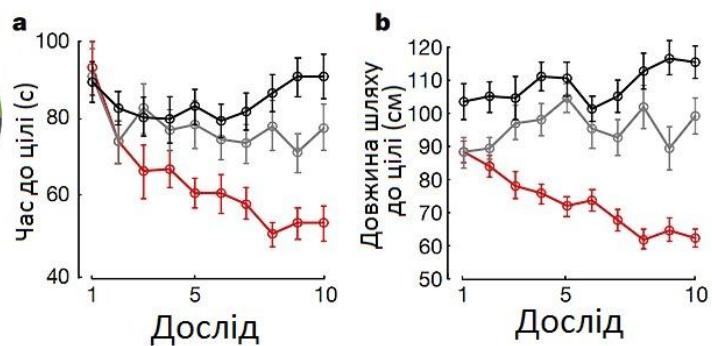
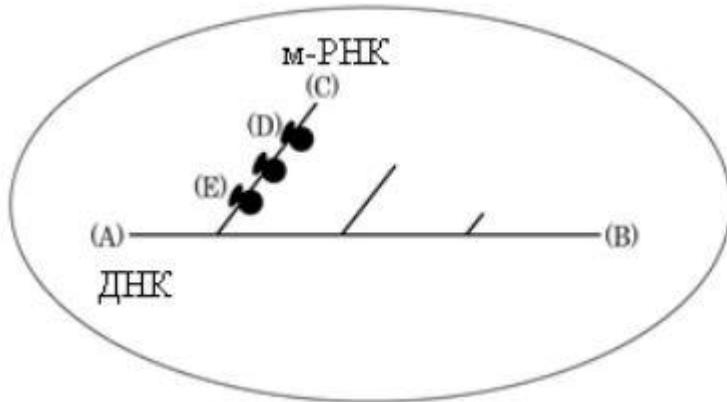

Рис. 2

У бланку відповідей вкажіть чи є кожне з наведених нижче тверджень правильним або неправильним.

- Дрозофіли дійсно можуть орієнтуватися з допомогою зору, причому використовують в якості орієнтирів взаємне розташування предметів.
- Час, витрачений мухами в пошуках укриття від першого до десятого досліду, зменшується тільки в тому випадку, якщо мухи бачать ціль (на світлі), й вона змінює своє розташування синхронно зі стінками камери.
- Довжина шляху, що пройдений дрозофілами до укриття, практично не змінюється від досліду до досліду, в яких би умовах він не проводився.

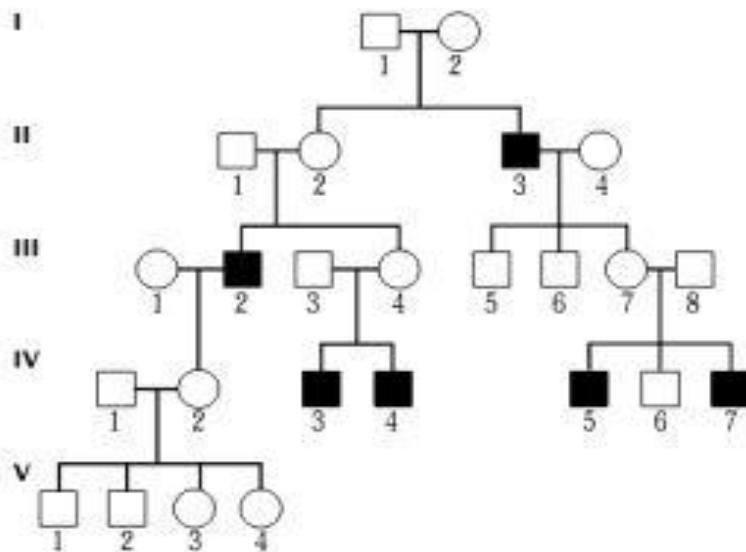
B8 Розгляньте наведений схематичний малюнок, на якому зображені транскрипція і трансляція гена у прокаріотичній клітині. Проаналізуйте схематичний малюнок та визначте правильність наведених нижче тверджень.

У бланку відповідей вкажіть чи є кожне з наведених нижче тверджень правильним або неправильним.

- a) Транскрипція направлена від (A) до (B).
- б) Транскрипція направлена від центральної точки ДНК до (A) і (B)
- г) Поліпептид на рибосомі (D) такий же за довжиною, як поліпептид на рибосомі (E)

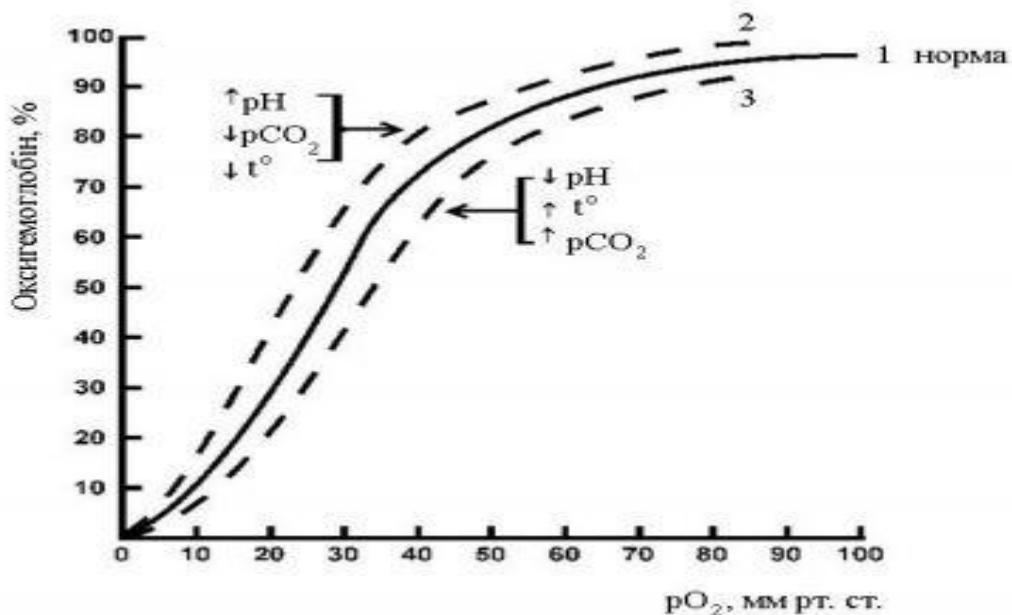
B9 На рисунку наведено родовід, що ілюструє успадкування синдрому Ненсі-Горана, при якому у хворих спостерігається вроджена катараракта та аномальна форма зубів. Проаналізуйте представлений родовід і визначте правильність наведених нижче тверджень.

У бланку відповідей вкажіть чи є кожне з наведених нижче тверджень правильним або неправильним.

- a) Найбільш ймовірний тип успадкування ознаки - X-зчеплений рецесивний.
- б) Найбільш ймовірний тип успадкування ознаки - Y-зчеплений.
- в) Якщо б особини III-2 та III-7 побралися, то ймовірність того, що у них народилася би хвора дитина становила $\frac{1}{4}$.

B10 Здатність гемоглобіну приєднувати до себе або ж оксигемоглобіну від'єднувати кисень ілюструється кривою дисоціації оксигемоглобіну.

Ця крива описує залежність вмісту в крові оксигемоглобіну (у % від загальної кількості гемоглобіну) від напруги (парціального тиску) кисню в крові. В залежності від змін фізіологічних показників в крові дана крива зсувається вправо (3, ефект Бора) або вліво (2) відносно кривої за нормальних умов (1). Проаналізуйте графіки і визначте правильність наведених нижче тверджень.

У бланку відповідей вкажіть чи є кожне з наведених нижче тверджень правильним або неправильним.

- Характер ділянки кривої 1 при зміні pO_2 від 100 до 80 мм рт. ст. свідчить про зниження здатності крові транспортувати кисень за умов перебування людини в не провітреному приміщенні.
- Спорідненість гемоглобіну до кисню зростає за умов зниження в плазмі крові pCO_2 ;
- У фізіологічних умовах найкращу здатність дисоціювати оксигемоглобін демонструє в межах зміни pO_2 100 – 80 мм рт.ст.